

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 22 września 2016 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Dyrektywa 2000/13/WE — Etykietowanie i prezentacja środków spożywczych — Artykuł 1 ust. 3 lit. b) — Pojęcie „paczkowanych środków spożywczych” — Artykuł 2 — Informowanie i ochrona konsumentów — Artykuł 3 ust. 1 pkt 8 — Źródło lub miejsce pochodzenia środka spożywczego — Artykuł 13 ust. 1 — Etykietowanie paczkowanych środków spożywczych — Artykuł 13 ust. 4 — Opakowania lub pojemniki, których największy bok ma powierzchnię mniejszą niż 10 cm² — Dyrektywa 2001/110/WE — Artykuł 2 pkt 4 — Wskazanie kraju lub krajów pochodzenia miodu — Jednostkowe porcje miodu konfekcjonowane w zbiorczych kartonach dostarczanych zakładom żywienia zbiorowego — Jednostkowe porcje sprzedawane oddzielnie lub oferowane konsumentowi końcowemu w składzie gotowych posiłków sprzedawanych po cenie ryczałtowej — Informacja o kraju lub krajach pochodzenia tego miodu

W sprawie C-113/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (bawarski wyższy sąd administracyjny, Niemcy) postanowieniem z dnia 11 lutego 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 6 marca 2015 r., w postępowaniu:

Breitsamer und Ulrich GmbH & Co. KG

przeciwko

Landeshauptstadt München,

przy udziale:

Landesanwaltschaft Bayern,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: L. Bay Larsen, prezes izby, D. Šváby, J. Malenovský, M. Safjan (sprawozdawca) i M. Vilaras, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,

sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 28 stycznia 2016 r.,

* Język postępowania: niemiecki.

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Breitsamer und Ulrich GmbH & Co. KG przez M. Krausa, Rechtsanwalt,
- w imieniu Landeshauptstadt München przez S. Grotha oraz K. Eichhorna, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Landesanstalt für Ernährung durch Landwirtschaft Bayern przez R. Käsa, Oberlandesanwalt,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez S. Grünheid, K. Herbout-Borcak oraz K. Skelly, działające w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 5 kwietnia 2016 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych (Dz.U. 2000, L 109, s. 29 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 5, s. 75) oraz art. 2 ust. 2 lit. e) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylecia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz.U. 2011, L 304, s. 18).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między spółką Breitsamer und Ulrich GmbH & Co.KG a Landeshauptstadt München (miastem Monachium, Niemcy) w przedmiocie obowiązku wskazania na każdej z pojedynczych porcji miodu paczkowanych w kartonach zbiorczych, dostarczanych zakładom żywienia zbiorowego, kraju pochodzenia tego miodu, w sytuacji gdy porcje te są sprzedawane oddzielnie lub oferowane konsumentowi końcowemu w składzie gotowych posiłków sprzedawanych po cenie ryczałtowej.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2000/13

- 3 Zgodnie z motywami 4–6, 8, 14 i 15 dyrektywy 2000/13:

- „(4) Celem niniejszej dyrektywy jest ustanowienie reguł wspólnotowych o charakterze ogólnym, stosowanych horyzontalnie do wszystkich środków spożywczych wprowadzonych do obrotu.
- (5) Zasady o szczególnym charakterze, które stosuje się wertykalnie jedynie do poszczególnych środków spożywczych, powinny być ustanowione w przepisach odnoszących się do tych produktów.

(6) Zasadniczym względem brany pod uwagę przy przyjmowaniu wszelkich przepisów dotyczących etykietowania środków spożywczych powinna być potrzeba informowania i ochrony konsumenta.

[...]

(8) Szczegółowe etykietowanie, w szczególności określające dokładnie charakter i właściwości produktu, które umożliwiają konsumentowi dokonanie wyboru z pełną wiedzą o stanie faktycznym, jest najbardziej właściwe, ponieważ stwarza ono najmniej przeszkód w wolnym handlu.

[...]

(14) Zasady dotyczące etykietowania powinny również zakazywać stosowania informacji, które wprowadzałyby w błąd nabywcę lub przypisywa[łyby] środkom spożywczym właściwości lecznicze. Zakaz ten, by był skuteczny, powinien mieć również zastosowanie do prezentacji oraz reklamy środków spożywczych.

(15) W celu ułatwienia handlu między państwami członkowskimi można przewidzieć, że na etapach poprzedzających sprzedaż konsumentowi końcowemu na zewnętrznym opakowaniu powinny być umieszczone jedynie informacje dotyczące podstawowych składników, a niektóre obowiązkowe dane szczegółowe, które muszą znajdować się na paczkowanym środku spożywczym, powinny znajdować się tylko w odnoszących się do nich dokumentach handlowych”.

4 Artykuł 1 tej dyrektywy stanowił:

„1. Niniejsza dyrektywa dotyczy etykietowania środków spożywczych, które mają być dostarczone jako takie konsumentowi końcowemu, oraz niektórych aspektów odnoszących się do ich prezentacji i reklamy.

2. Niniejszą dyrektywę stosuje się także do środków spożywczych przeznaczonych do zaopatrzenia restauracji, szpitali, stołówek i innych podobnych zakładów żywienia zbiorowego (zwanym dalej »zakładami żywienia zbiorowego«).

3. Do celów niniejszej dyrektywy:

a) »etykietowanie« oznacza wszelkie wyrazy, dane szczegółowe, znaki towarowe, nazwy handlowe, ilustracje lub symbole odnoszące się do środków spożywczych i umieszczone na jakimkolwiek opakowaniu, dokumencie, uwadze, etykiecie, obwódce lub pierścieniu towarzyszącym lub odnoszącym się do takiego środka spożywczego;

b) »paczkowane środki spożywcze« oznaczają każdą pojedynczą sztukę przeznaczoną do prezentacji jako taką konsumentowi końcowemu oraz zakładom żywienia zbiorowego, składającą się ze środka spożywczego i opakowania, w które został zapakowany przed oferowaniem na sprzedaż, także jeżeli takie opakowanie obejmuje środek spożywczy całkowicie lub jedynie częściowo, a w każdym przypadku w taki sposób, że zawartość nie może być zmieniona bez otworzenia lub zmiany opakowania”.

5 Artykuł 2 ust. 1 lit. a) ppkt (i) wspomnianej dyrektywy przewidywał:

„Etykietowanie i zastosowane metody etykietowania nie mogą:

a) wprowadzać nabywcy w błąd, w szczególności:

(i) co do właściwości środka spożywczego, a w szczególności co do jego charakteru, tożsamości, właściwości, składu, ilości, trwałości, źródła lub pochodzenia, metod wytwarzania lub produkcji”.

6 Artykuł 3 ust. 1 pkt 8 tej samej dyrektywy stanowił:

„Zgodnie z art. 4–17 i z zastrzeżeniem znajdujących się w nich wyjątków, przy etykietowaniu środków spożywczych obowiązkowe jest tylko podanie następujących danych szczegółowych:

[...]

8) danych szczegółowych odnoszących się do źródła lub pochodzenia, w przypadku gdy zaniechanie podania takich danych szczegółowych może w istotnym stopniu wprowadzać w błąd konsumenta co do prawdziwego źródła lub pochodzenia środka spożywczego”.

7 Artykuł 4 ust. 2 dyrektywy 2000/13 miał następujące brzmienie:

„Przepisy wspólnotowe mające zastosowanie do określonych środków spożywczych, a nie do środków spożywczych ogólnie, mogą przewidywać, że przy etykietowaniu muszą być oznaczone inne dane, w uzupełnieniu do wymienionych w art. 3.

[...]”.

8 Artykuł 8 ust. 2 lit. c) tej dyrektywy stanowił:

„W przypadku gdy paczkowana sztuka składa się z dwóch lub więcej pojedynczych, paczkowanych sztuk zawierających taką samą ilość tego samego produktu, ilość netto oznaczona jest przez wymienienie ilości netto zawartej w każdym opakowaniu jednostkowym oraz całkowitej liczby takich opakowań. Oznaczenie tych danych szczegółowych nie jest jednakże obowiązkowe, w przypadku gdy całkowita liczba opakowań jednostkowych jest wyraźnie widoczna i łatwa do policzenia z zewnątrz oraz gdy przynajmniej jedno oznaczenie ilości netto, zawartej w każdym opakowaniu jednostkowym, jest wyraźnie widoczne z zewnątrz”.

9 Artykuł 13 ust. 1 i 4 wspomnianej dyrektywy przewidywał:

„1.

a) Gdy środki spożywcze są paczkowane, dane szczegółowe przewidziane w art. 3 i art. 4 ust. 2 znajdują się na tych opakowaniach lub na załączonej do nich etykiecie.

b) Bez względu na lit. a) oraz bez uszczerbku dla przepisów wspólnotowych odnoszących się do nominalnych ilości, w przypadku gdy paczkowane środki spożywcze są:

— przeznaczone dla konsumenta końcowego, lecz wprowadzone do obrotu na etapie przed sprzedażą konsumentowi końcowemu oraz gdy na tym etapie nie odbywa się sprzedaż do zakładów żywienia zbiorowego,

— przeznaczone na zaopatrzenie zakładów żywienia zbiorowego w celu przygotowania, przetwarzania, dzielenia lub krojenia na kawałki,

dane szczegółowe wymagane na mocy art. 3 i art. 4 ust. 2 muszą znajdować się jedynie w dokumentach handlowych odnoszących się do środków spożywczych, w przypadku gdy można zagwarantować, że takie dokumenty, zawierające wszystkie informacje z zakresu etykietowania, albo towarzyszą środkom spożywczym, do których się odnoszą, albo zostały przesłane przed dostawą bądź też w momencie dostawy.

c) W przypadku określonym w lit. b) dane szczegółowe określone w art. 3 ust. 1 pkt 1, 5 i 7 oraz, gdzie stosowne, te określone w art. 10 również znajdują się na zewnętrznym opakowaniu zbiorczym, w którym środki spożywcze są prezentowane do wprowadzenia do obrotu.

[...]

4. W przypadku szklanych butelek przeznaczonych do ponownego użycia, które są trwale oznakowane i które z tego powodu nie mają etykiet, obwódki czy pierścieni, oraz opakowań zbiorczych lub pojemników, których największa powierzchnia jest mniejsza [których największy bok ma powierzchnię mniejszą] niż 10 cm², należy podać jedynie dane szczegółowe wymienione w art. 3 ust. 1 pkt 1, 4 oraz 5.

[...]”.

10 Artykuł 14 tej dyrektywy stanowił:

„W przypadku gdy środki spożywcze są oferowane do sprzedaży konsumentowi końcowemu lub zakładom żywienia zbiorowego bez paczkowania lub gdy środki spożywcze są pakowane w miejscach sprzedaży na życzenie konsumenta lub paczkowane do sprzedaży bezpośredniej, państwa członkowskie przyjmują szczegółowe zasady dotyczące sposobu przedstawiania danych szczegółowych określonych w art. 3 i art. 4 ust. 2.

Państwa członkowskie mogą zdecydować o zrezygnowaniu z wymogu podawania wszystkich lub niektórych z tych danych szczegółowych, pod warunkiem że nabywca wciąż otrzymuje wystarczającą informację”.

11 Zgodnie z art. 53 ust. 1 rozporządzenia nr 1169/2011 dyrektywa 2000/13 została uchylona z dniem 13 grudnia 2014 r.

Dyrektywa 2001/110

12 Zgodnie z motywem 5 dyrektywy Rady 2001/110/WE z dnia 20 grudnia 2001 r. odnoszącej się do miodu (Dz.U. 2002, L 10, s. 47 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 13, t. 27, s. 179):

„Ogólne zasady etykietowania żywności ustanowione w dyrektywie [2000/13] powinny się stosować z zastrzeżeniem niektórych warunków. Ze względu na ścisły związek między jakością miodu a jego pochodzeniem niezbędne jest, aby dostępna była pełna informacja w tych sprawach, tak aby konsument nie był wprowadzany w błąd odnośnie do jakości produktu. Interesy poszczególnych konsumentów w zakresie geograficznych właściwości miodu oraz pełnej przejrzystości w tym względzie wymagają tego, aby na etykiecie zawarto nazwę kraju pochodzenia, w którym miód został zebrany”.

13 Artykuł 1 dyrektywy 2001/110 brzmi następująco:

„Niniejszą dyrektywę stosuje się do produktów określonych w załączniku I. Produkty te spełniają wymagania ustanowione w załączniku II”.

14 Artykuł 2 tej dyrektywy przewiduje:

„Dyrektywa [2000/13] ma zastosowanie do produktów zdefiniowanych w załączniku I, z uwzględnieniem następujących warunków:

1) Termin »miód« stosuje się jedynie do produktu określonego w załączniku I pkt 1 i stosowany jest w handlu do oznaczenia tego produktu;

[...]

4) a) na etykiecie wskazuje się kraj lub kraje pochodzenia, gdzie miód został zebrany.

Jednakże, jeżeli miód pochodzi z więcej niż jednego państwa członkowskiego lub państwa trzeciego, wskazanie to może być zastąpione jednym z następujących, jak właściwe:

— »mieszanka miodów pochodzących z państw Wspólnoty Europejskiej«,

— »mieszanka miodów niepochodzących z państw Wspólnoty Europejskiej«,

— »mieszanka miodów pochodzących z państw Wspólnoty Europejskiej i niepochodzących z państw Wspólnoty Europejskiej«,

b) dla celów dyrektywy [2000/13], w szczególności jej art. 13, 14, 16 i 17, dane szczegółowe, które należy wskazać zgodnie z lit. a), uwzględniane są jako wskazania zgodnie z art. 3 niniejszej [tej] dyrektywy”.

15 Załącznik I do dyrektywy 2001/110 jest zatytułowany „Nazwy, opisy i definicje produktu”.

Prawo niemieckie

Rozporządzenie w sprawie miodu

16 Paragraf 3 ust. 4 i 5 Honigverordnung (rozporządzenia w sprawie miodu) z dnia 16 stycznia 2004 r. (BGBl. 2004 I, s. 92), w brzmieniu mającym zastosowanie w czasie właściwym dla okoliczności faktycznych postępowania głównego (zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie miodu”), stanowi:

„4. Oprócz informacji wymaganych przez [Lebensmittel-Kennzeichnungsverordnung (rozporządzenie w sprawie etykietowania środków spożywczych) z dnia 15 grudnia 1999 r. (BGBl. 1999 I, s. 2464, zwane dalej »rozporządzeniem w sprawie etykietowania środków spożywczych«] etykietowanie produktów wymienionych w załączniku I musi zawierać następujące informacje, które należy podać zgodnie z ust. 5:

1) Kraj lub kraje pochodzenia, gdzie miód został zebrany; w wypadku więcej niż jednego kraju pochodzenia zamiast powyższego można za każdym razem podać odpowiednio jedną z następujących informacji:

a) »mieszanka miodów pochodzących z państw Wspólnoty Europejskiej«,

b) »mieszanka miodów niepochodzących z państw Wspólnoty Europejskiej«,

c) »mieszanka miodów pochodzących z państw Wspólnoty Europejskiej i niepochodzących z państw Wspólnoty Europejskiej«,

[...]

5. [...] Ponadto w odniesieniu do sposobu etykietowania na podstawie ust. 4 stosuje się odpowiednio § 3 ust. 3 zdania pierwsze i drugie i pierwsza część zdania trzeciego i § 3 ust. 4 rozporządzenia w sprawie etykietowania środków spożywczych”.

- 17 Paragraf 4 ust. 3 rozporządzenia w sprawie miodu zakazuje wprowadzania do obrotu wszelkich produktów, na których nie umieszczono danych wymaganych na podstawie § 3 ust. 4 tego rozporządzenia.

Rozporządzenie w sprawie etykietowania środków spożywczych

- 18 Paragraf 1 ust. 1 rozporządzenia w sprawie etykietowania środków spożywczych:

„Niniejsze rozporządzenie dotyczy etykietowania paczkowanych środków spożywczych w rozumieniu § 42 ust. 1 Gesetz über das Inverkehrbringen und die Bereitstellung von Messgeräten auf dem Markt, ihre Verwendung und Eichung sowie über Fertigpackungen (ustawy o wprowadzaniu do obrotu i udostępnianiu urządzeń pomiarowych, ich zastosowaniu i kalibracji oraz o opakowaniach jednostkowych) z dnia 25 lipca 2013 r. (BGBl. 2013 I, s. 2722)], które są przeznaczone do przekazania konsumentowi [§ 3 ust. 4 Lebensmittel- und Futtermittelgesetzbuch (kodeksu środków spożywczych i pasz)]. Za konsumenta uznaje się też restauracje, zakłady żywienia zbiorowego i przedsiębiorstwa w zakresie, w jakim nabywają środki spożywcze do spożycia w obrębie ich zakładu”.

- 19 Paragraf 3 ust. 3 i 4 tego rozporządzenia stanowi:

„3. Informacje przewidziane w ust. 1 umieszcza się na opakowaniu jednostkowym lub na załączonej do niego etykiecie w widocznym miejscu w języku niemieckim, tak by były łatwo zrozumiałe, wyraźnie czytelne i nie ścierały się. Informacje przewidziane w ust. 1 mogą być podawane również w innym łatwo zrozumiałym języku, o ile konsument nie będzie przez to gorzej poinformowany. Nie można ich zakrywać lub oddzielać innymi informacjami lub elementami graficznymi; informacje przewidziane w ust. 1 pkt 1, 4 i 5 i dane ilościowe przewidziane w § 43 ust. 1 ustawy o wprowadzaniu do obrotu i udostępnianiu urządzeń pomiarowych, ich zastosowaniu i kalibracji oraz o opakowaniach jednostkowych należy wpisać w tym samym polu widzenia.

4. W drodze odstępstwa od ust. 3:

1) informacje przewidziane w ust. 1 dotyczące:

- a) porcjowanych dań gotowych do spożycia, które są przeznaczone do przekazania zakładom zbiorowego żywienia celem spożycia na miejscu,
- b) opakowań jednostkowych przeznaczonych do wprowadzenia do obrotu pod nazwiskiem lub firmą sprzedawcy mającego siedzibę w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub innym państwie będącym stroną Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, przy przekazaniu temu sprzedawcy,
- c) paczkowanych środków spożywczych przeznaczonych do dostarczenia konsumentowi w rozumieniu § 1 ust. 1 zdanie drugie, w celu przygotowania, przetwarzania, dzielenia lub krojenia na kawałki, [...]

[...]

mogą znajdować się w dokumentach handlowych odnoszących się do tych środków spożywczych, jeżeli można zagwarantować, że takie dokumenty, zawierające wszystkie informacje z zakresu etykietowania, albo towarzyszą środkom spożywczym, do których się odnoszą, albo zostały przesłane przed dostawą bądź też w momencie dostawy. W wypadku pkt 1 lit. b) i c) informacje, o których mowa w ust. 1

pkt 1, 2 i 4, umieszcza się również na opakowaniu zbiorczym środków spożywczych. W wypadku ust. 2 pkt 3 informacje przewidziane w ust. 1 pkt 1 i 4 nie mogą znajdować się w tym samym polu widzenia”.

Ustawa o wprowadzaniu do obrotu i udostępnianiu urządzeń pomiarowych, ich zastosowaniu i kalibracji oraz o opakowaniach jednostkowych

- 20 Zgodnie z § 42 ust. 1 ustawy o wprowadzaniu do obrotu i udostępnianiu urządzeń pomiarowych, ich zastosowaniu i kalibracji oraz o opakowaniach jednostkowych „opakowanie jednostkowe” oznacza opakowania wszelkiego rodzaju, w które są paczkowane produkty pod nieobecność kupującego i które pod nieobecność kupującego zostały zamknięte, przy czym ilość zawartego w takim opakowaniu produktu nie może ulec zmianie bez otwarcia lub widocznej zmiany opakowania.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 21 Breitsamer und Ulrich, przedsiębiorstwo prowadzące działalność w Unii w dziedzinie wytwarzania i konfekcjonowania miodu, wprowadza do obrotu między innymi środek spożywczy o nazwie „Breitsamer Imkergold” (zwany dalej „spornym miodem”). Chodzi o jeden rodzaj miodu konfekcjonowanego w 120 jednostkowych porcjach o wadze 20 gramów każda, które mają postać pojemnika zamkniętego zgrzewanym aluminiowym wieczkiem (zwanym dalej „jednostkowymi porcjami spornego miodu”). Tych 120 porcji jest umieszczonych w kartonie zbiorczym, zamkniętym przez to przedsiębiorstwo, i sprzedawanych w tej postaci zakładom żywienia zbiorowego.
- 22 Na kartonie zbiorczym są umieszczone niezbędne informacje dotyczące tego środka spożywczego, przewidziane w dyrektywach 2000/13 i 2001/110, w szczególności kraj pochodzenia miodu. Jednostkowe porcje spornego miodu nie zawierają takiej informacji o kraju jego pochodzenia.
- 23 W dniu 30 października 2012 r. miasto Monachium nałożyło na dyrektora spółki Breitsamer und Ulrich grzywnę z tytułu naruszenia prawnych obowiązków etykietowania przewidzianych w rozporządzeniu w sprawie miodu ze względu na to, że w pierwszym półroczu roku 2011 przedsiębiorstwo to wprowadzało do obrotu miód w porcjach jednostkowych, które nie zawierały informacji o kraju jego pochodzenia.
- 24 W dniu 5 listopada 2012 r. spółka Breitsamer und Ulrich wniosła skargę do Verwaltungsgericht München (sądu administracyjnego w Monachium, Niemcy) o stwierdzenie, że nie narusza ona rozporządzenia w sprawie miodu przez to, że nie wskazuje na każdej z jednostkowych porcji spornego miodu kraju jego pochodzenia. Wyrokiem z dnia 25 września 2013 r. sąd oddalił tę skargę.
- 25 Breitsamer und Ulrich wniosła apelację od tego wyroku do Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (bawarskiego wyższego sądu administracyjnego, Niemcy), podnosząc, że jednostkowe porcje spornego miodu nie stanowią paczkowanych środków spożywczych w rozumieniu rozporządzenia w sprawie etykietowania środków spożywczych w brzmieniu mającym zastosowanie w czasie właściwym dla okoliczności faktycznych postępowania głównego. Nie chodzi bowiem o jednostki sprzedaży, gdyż te porcje są dostarczane w kartonach zbiorczych zakładom żywienia zbiorowego, które nie sprzedają tychże porcji jednostkowych.
- 26 Breitsamer und Ulrich odwołuje się również do dokumentu zatytułowanego „Pytania i odpowiedzi dotyczące stosowania rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności” z dnia 31 stycznia 2013 r., sporządzonego przez utworzoną przez Dyрекcyję Generalną ds. Zdrowia i Konsumentów Komisji Europejskiej grupę roboczą złożoną z ekspertów państw członkowskich (zwanego dalej „dokumentem grupy eksperckiej”). Zgodnie z pkt 2.1.3 tego dokumentu, opublikowanego na stronie internetowej Komisji, „[b]iorąc pod uwagę różne formy dostarczania żywności konsumentowi finalnemu w zakładach gastronomicznych, należy zauważyć, że pojemniki z małymi porcjami żywności (np. dżemu, miodu, musztardy) służące jako

„dodatek do posiłku dla klientów zakładów żywienia zbiorowego nie powinny być uznawane za jednostki sprzedaży. W takich przypadkach wystarczające jest zatem umieszczenie informacji na temat żywności na wielopakach”.

- 27 W końcu Breitsamer und Ulrich podkreśla, że etykietowanie jednostkowych porcji miodu wyprodukowanych przez inne przedsiębiorstwa lub pochodzących z innych państw członkowskich niż Republika Federalna Niemiec nie zostało zakwestionowane, chociaż porcje nie zawierały informacji o kraju pochodzenia tego miodu.
- 28 Landesanstalt für Verbraucherschutz Bayern (prokuratura kraju związkowego Bawaria, Niemcy), będąca stroną postępowania głównego, utrzymuje, że celem prawa Unii jest dostarczenie konsumentowi jak najpełniejszej informacji o oferowanych mu środkach spożywczych i że jednostkowe porcje spornego miodu nie tracą charakteru towarów „paczkowanych” z tego powodu, że są konfekcjonowane w zamkniętym kartonie zbiorczym.
- 29 Zdaniem sądu odsyłającego sporny miód objęty jest załącznikiem I do rozporządzenia w sprawie miodu, które dokonało transpozycji dyrektywy 2001/110 do prawa niemieckiego.
- 30 W tych warunkach Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (bawarski wyższy sąd administracyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy jednostkowe porcje miodu, które są zawarte w opakowaniu zbiorczym opatrzonym wszystkimi elementami etykietowania, włącznie ze wskazaniem kraju pochodzenia, i które jako takie nie są sprzedawane jako porcje jednostkowe konsumentowi końcowemu oraz nie są dostarczane oddzielnie do zakładów żywienia zbiorowego, stanowią »paczkowane środki spożywcze« w rozumieniu art. 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/13 oraz art. 2 ust. 2 lit. e) rozporządzenia nr 1169/2011, które podlegają obowiązkowi etykietowania, czy też tego rodzaju jednostkowe porcje miodu nie stanowią paczkowanych środków spożywczych z uwagi na brak przymiotu pojedynczej sztuki?
- 2) Czy na to pytanie należy udzielić innej odpowiedzi w wypadku, gdy te porcje jednostkowe są sprzedawane w zakładach żywienia zbiorowego nie tylko w składzie gotowych posiłków opłacanych ryczałtowo, lecz także oddzielnie?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 31 Swoimi pytaniami, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/13 należy interpretować w ten sposób, że wszystkie jednostkowe porcje miodu w postaci pojemników zamkniętych zgrzewanym aluminiowym wieczkiem, które są konfekcjonowane w kartonach zbiorczych dostarczanych zakładom żywienia zbiorowego, stanowią „paczkowane środki spożywcze”, jeżeli zakłady te sprzedają te porcje oddzielnie lub proponują je konsumentowi końcowemu w składzie gotowych posiłków sprzedawanych po cenie ryczałtowej.
- 32 Na wstępie należy zaznaczyć, że zgodnie z treścią pytań zadanych przez sąd odsyłający jednostkowe porcje spornego miodu mogą być sprzedawane oddzielnie konsumentowi finalnemu w zakładach żywienia zbiorowego, co jest kwestionowane przez spółkę Breitsamer und Ulrich.
- 33 W tym względzie zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny i którego prawidłowość nie podlega ocenie Trybunału, korzystają z domniemania, iż mają znaczenie dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd odsyłający, jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że

wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje elementami stanu faktycznego albo prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (zob. wyroki: z dnia 5 grudnia 2006 r., *Cipolla i in.*, C-94/04 i C-202/04, EU:C:2006:758, pkt 25; a także z dnia 7 kwietnia 2016 r., *KA Finanz*, C-483/14, EU:C:2016:205, pkt 41).

- 34 Wspomnianego domniemania znaczenia dla sprawy nie może obalić sam fakt, że jedna ze stron postępowania głównego podważa określone okoliczności, których prawidłowość nie podlega sprawdzeniu przez Trybunał, a od których zależy określenie przedmiotu tego sporu (zob. wyroki: z dnia 5 grudnia 2006 r., *Cipolla i in.*, C-94/04 i C-202/04, EU:C:2006:758, pkt 26; a także z dnia 14 kwietnia 2016 r., *Polkomtel*, C-397/14, EU:C:2016:256, pkt 38).
- 35 W niniejszej sprawie kwestia, czy jednostkowe porcje spornego miodu są również sprzedawane oddzielnie, należy do okoliczności faktycznych postępowania głównego, których weryfikacja nie jest zadaniem Trybunału.
- 36 W tych warunkach należy odpowiedzieć na pytania prejudycjalne w postaci, w jakiej zostały zadane przez Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (bawarski wyższy sąd administracyjny). Niemniej w odniesieniu do rozporządzenia nr 1169/2011 Trybunał nie dysponuje okolicznościami faktycznymi i prawnymi niezbędnymi do udzielenia odpowiedzi na zadane mu pytania w użyteczny sposób w kontekście tego rozporządzenia.
- 37 Zgodnie z art. 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/13 „paczkowane środki spożywcze” oznaczają każdą pojedynczą sztukę przeznaczoną do prezentacji jako taka konsumentowi końcowemu oraz zakładom żywienia zbiorowego, składającą się ze środka spożywczego i opakowania, w które został zapakowany przed oferowaniem na sprzedaż, także jeżeli takie opakowanie obejmuje środek spożywczy całkowicie lub jedynie częściowo, a w każdym przypadku w taki sposób, że zawartość nie może być zmieniona bez otworzenia lub zmiany opakowania.
- 38 Na podstawie art. 13 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy w wypadku paczkowanych środków spożywczych dane szczegółowe przewidziane w art. 3 i art. 4 ust. 2 tej dyrektywy znajdują się na opakowaniach lub na załączonej etykiecie.
- 39 W tym względzie art. 3 ust. 1 pkt 8 wspomnianej dyrektywy stanowi, że wśród tych danych figuruje źródło lub pochodzenie, w wypadku gdy zaniechanie podania takich danych może w istotnym stopniu wprowadzać w błąd konsumenta co do prawdziwego źródła lub pochodzenia środka spożywczego.
- 40 Zgodnie z motywami 4 i 5 dyrektywy 2000/13 ma ona na celu ustanowienie reguł o charakterze ogólnym, stosowanych horyzontalnie do wszystkich środków spożywczych wprowadzonych do obrotu, natomiast zasady o szczególnym charakterze, które stosuje się wertykalnie jedynie do poszczególnych środków spożywczych, powinny być ustanowione w przepisach odnoszących się do tych produktów.
- 41 Należy stwierdzić, że dyrektywa 2001/110 ustanawia takie zasady o szczególnym charakterze w odniesieniu do miodu. Zgodnie z jej art. 1 stosuje się ona do produktów określonych w załączniku I do niej. W niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, że sporny miód jest takim produktem.
- 42 Tymczasem art. 2 zdanie pierwsze dyrektywy 2001/110 stanowi, że dyrektywę 2000/13 stosuje się do produktów określonych w załączniku I z zastrzeżeniem pewnych warunków. Artykuł 2 pkt 4 lit. a) dyrektywy 2001/110 przewiduje natomiast zasadniczo, że dla celów dyrektywy 2000/13, w szczególności jej art. 13 i 14, wskazanie pochodzenia miodu jest uważane za wskazanie w rozumieniu art. 3 tej ostatniej dyrektywy.

- 43 Przepisy te są wyjaśnione w motywie 5 dyrektywy 2001/110, który mówi, że „[o]gólne zasady etykietowania żywności ustanowione w dyrektywie [2000/13] powinny się stosować z zastrzeżeniem niektórych warunków. Ze względu na ścisły związek między jakością miodu a jego pochodzeniem niezbędne jest, aby dostępna była pełna informacja w tych sprawach, tak aby konsument nie był wprowadzany w błąd odnośnie do jakości produktu. Interesy poszczególnych konsumentów w zakresie geograficznych właściwości miodu oraz pełnej przejrzystości w tym względzie wymagają, aby na etykiecie zawarto nazwę kraju pochodzenia, w którym miód został zebrany”.
- 44 Z obu tych dyrektyw wynika tym samym, że co się tyczy produktu objętego dyrektywą 2001/110, informacja o kraju pochodzenia miodu musi bezwzględnie być umieszczona na opakowaniu jednostkowym lub na załączonej do niego etykiecie, gdyż brak tej informacji może w każdym wypadku wprowadzać w błąd konsumenta co do prawdziwego źródła lub pochodzenia tego miodu, o czym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 dyrektywy 2000/13.
- 45 Ponadto art. 1 ust. 2 tej ostatniej dyrektywy wyjaśnia, że stosuje się ją również do środków spożywczych przeznaczonych do zaopatrzenia restauracji, szpitali, stołówek i innych podobnych zakładów żywienia zbiorowego, zwanych „zakładami żywienia zbiorowego”. W niniejszym wypadku, jak wynika z postanowienia odsyłającego, jednostkowe porcje spornego miodu, konfekcjonowane w kartonach zbiorczych, zostały dostarczone do takich zakładów żywienia zbiorowego.
- 46 Niemniej należy sprawdzić, czy odstępstwa przewidziane odpowiednio w art. 13 ust. 1 lit. b) i art. 14 dyrektywy 2000/13 nie mają zastosowania w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym.
- 47 Co się tyczy w pierwszej kolejności art. 13 ust. 1 lit. b) tiret pierwsze i drugie tej dyrektywy, przewiduje on z jednej strony, że w wypadku gdy paczkowane środki spożywcze są przeznaczone dla konsumenta końcowego, lecz wprowadzone do obrotu na etapie przed sprzedażą konsumentowi końcowemu oraz gdy etapem tym nie jest sprzedaż do zakładów żywienia zbiorowego, a z drugiej strony w wypadku gdy paczkowane środki spożywcze są przeznaczone na zaopatrzenie zakładów żywienia zbiorowego w celu przygotowania, przetwarzania, dzielenia lub krojenia na kawałki, dane szczegółowe przewidziane w art. 3 i art. 4 ust. 2 tejsz dyrektywy mogą znajdować się jedynie w dokumentach handlowych odnoszących się do tych środków spożywczych, jeżeli zagwarantowane jest, że takie dokumenty, zawierające wszystkie informacje z zakresu etykietowania, albo towarzyszą środkom spożywczym, do których się odnoszą, albo zostały przesłane przed dostawą bądź też w momencie dostawy.
- 48 Należy jednak stwierdzić, że przepisy te nie mają zastosowania w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym. Jak bowiem wynika z postanowienia odsyłającego, jednostkowe porcje spornego miodu mają postać pojemników zamkniętych zgrzewanym wieczkiem aluminiowym przez spółkę Breitsamer und Ulrich, które są oferowane jako takie konsumentowi końcowemu przez zakład żywienia zbiorowego, do którego zostały dostarczone.
- 49 Jeżeli zatem z jednej strony te porcje przeznaczone dla konsumenta końcowego są wprowadzane do obrotu na etapie przed sprzedażą temuż, są one sprzedawane zakładom żywienia zbiorowego, wbrew hipotezie przewidzianej w art. 13 ust. 1 lit. b) tiret pierwsze dyrektywy 2000/13. Z drugiej strony sporny miód nie jest przygotowywany, przetwarzany, dzielony lub krojony na kawałki przez te zakłady żywienia zbiorowego w rozumieniu art. 13 ust. 1 lit. b) tiret drugie tej dyrektywy.
- 50 Co się tyczy w drugiej kolejności art. 14 dyrektywy 2000/13, stanowi on, że w wypadku gdy środki spożywcze są oferowane do sprzedaży konsumentowi końcowemu lub zakładom żywienia zbiorowego bez paczkowania lub gdy środki spożywcze są pakowane w miejscach sprzedaży na życzenie konsumenta lub paczkowane do sprzedaży bezpośredniej, państwa członkowskie przyjmują szczegółowe zasady dotyczące sposobu przedstawiania danych szczegółowych określonych w art. 3 i art. 4 ust. 2 tej dyrektywy i mogą one zdecydować o zrezygnowaniu z wymogu podawania wszystkich lub niektórych z tych danych szczegółowych, pod warunkiem że nabywca wciąż otrzymuje wystarczającą informację.

- 51 W niniejszym wypadku nie ma wątpliwości, że jednostkowe porcje spornego miodu nie są pakowane w miejscach sprzedaży na życzenie konsumenta lub paczkowane do sprzedaży bezpośredniej, wobec czego sytuacje, o których mowa we wspomnianym art. 14, nie mają znaczenia dla sprawy.
- 52 Co za tym idzie, w odniesieniu do sytuacji, o której mowa w art. 13 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2000/13, obowiązek etykietowania jednostkowych porcji miodu takich jak będące przedmiotem postępowania głównego, a więc umieszczenia na nich informacji o kraju lub krajach pochodzenia tego miodu zgodnie z art. 2 pkt 4 lit. a) dyrektywy 2001/110, zależy od tego, czy porcje te należy uznać za „paczkowane środki spożywcze” w rozumieniu art. 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/13.
- 53 W tym względzie z art. 8 ust. 2 lit. c) dyrektywy 2000/13 wynika, że paczkowana sztuka może składać się z dwóch lub więcej pojedynczych paczkowanych sztuk. Zatem sam fakt, że kartony zbiorcze, w których są konfekcjonowane jednostkowe porcje spornego miodu, same mogą zostać zakwalifikowane jako paczkowane sztuki, nie powoduje, że te jednostkowe porcje nie mogą być „paczkowanymi środkami spożywczymi” w rozumieniu art. 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/13.
- 54 W niniejszym wypadku jednostkowe porcje miodu takie jak będące przedmiotem postępowania głównego spełniają szereg warunków, ustanowionych w art. 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/13, zakwalifikowania jako „paczkowane środki spożywcze” w rozumieniu tego przepisu.
- 55 Jak wynika bowiem z okoliczności faktycznych opisanych w pkt 48 niniejszego wyroku, z jednej strony jednostkowe porcje spornego miodu są przeznaczone do prezentacji jako takie konsumentowi końcowemu po otwarciu kartonu zbiorczego przez zakład żywienia zbiorowego, do którego został on dostarczony, a z drugiej strony porcje te poddano konfekcjonowaniu przed ich prezentacją do sprzedaży, a ich opakowanie obejmuje je całkowicie w taki sposób, że ich zawartość nie może być zmieniona bez otworzenia lub zmiany opakowania.
- 56 Należy jednak zaznaczyć, że występują rozbieżności między różnymi wersjami językowymi art. 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/13.
- 57 Między innymi wersje w języku angielskim („any single item”) i w języku polskim [„każd(a) pojedyncz(a) sztuk(a)”) używają sformułowań odnoszących się do pojedynczego elementu bez innego kwalifikatora. Natomiast inne wersje językowe tego samego przepisu, takie jak hiszpańska („la unidad de venta”), niemiecka („die Verkaufseinheit”) czy francuska („l’unité de vente”), również dotyczą pojedynczego elementu, odnosząc się jednak także do pojęcia „sprzedaży”.
- 58 Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Trybunału sformułowania użytego w jednej z wersji językowych przepisu prawa Unii nie można traktować jako jedynej podstawy jego wykładni lub przyznawać mu w tym zakresie pierwszeństwa względem innych wersji językowych. Przepisy prawa Unii należy bowiem interpretować i stosować w sposób jednolity w świetle wersji sporządzonych we wszystkich językach Unii. W wypadku wystąpienia rozbieżności między różnymi wersjami językowymi przepis należy interpretować z uwzględnieniem ogólnej systematyki i celu uregulowania, którego jest częścią (wyroki: z dnia 27 marca 1990 r., Cricket St Thomas, C-372/88, EU:C:1990:140, pkt 18, 19; z dnia 15 listopada 2012 r., Kurcums Metal, C-558/11, EU:C:2012:721, pkt 48; a także z dnia 17 marca 2016 r., Kødbranchens Fællesråd, C-112/15, EU:C:2016:185, pkt 36).
- 59 W odniesieniu do systematyki dyrektywy 2000/13 należy zaznaczyć, że nawet jeżeli istnieją rozbieżności między różnymi wersjami językowymi art. 1 ust. 3 lit. b) tej dyrektywy, przepis ten w każdym wypadku mówi o prezentacji do „sprzedaży”, czy to w języku hiszpańskim („puesto a la venta”), niemieckim („vor dem Feilbieten”), angielskim („being offered for sale”), francuskim („présentation à la vente”) czy polskim („oferowanie na sprzedaż”).

- 60 Artykuł 13 ust. 1 wspomnianej dyrektywy, dotyczący paczkowanych środków spożywczych, również mówi o „sprzedaży” środków spożywczych. Podobnie art. 14 dyrektywy 2000/13 odnosi się do sytuacji, w której środki spożywcze są oferowane „do sprzedaży” konsumentowi końcowemu i zakładom żywienia zbiorowego bez paczkowania.
- 61 Poza tym inne przepisy tej dyrektywy mówią o „nabywcy”. Oprócz wspomnianego art. 14, art. 2 ust. 1 lit. a) ppkt (i) wspomnianej dyrektywy stanowi, że etykietowanie i zastosowane metody etykietowania nie mogą wprowadzać „nabywcy” w błąd, w szczególności co do właściwości środka spożywczego, a wśród nich ich źródła lub pochodzenia.
- 62 W konsekwencji z systematyki dyrektywy 2000/13 wynika, że obok innych warunków przewidzianych w art. 1 ust. 3 lit. b) tej dyrektywy obowiązek etykietowania na podstawie jej art. 13 ust. 1 dotyczy środków spożywczych przeznaczonych do prezentacji jako takie do sprzedaży konsumentowi końcowemu i zakładom żywienia zbiorowego.
- 63 Sytuacja ta może przyjąć postać oddzielnej sprzedaży konsumentowi końcowemu w zakładzie żywienia zbiorowego jednostkowych porcji miodu takich jak będące przedmiotem postępowania głównego, na przykład w restauracji czy stołówce.
- 64 Sytuacja taka ma miejsce również, kiedy porcje te są oferowane w składzie gotowego posiłku sprzedawanego po cenie ryczałtowej, na przykład jako pozycja jadłospisu sporządzonego przez zakład żywienia zbiorowego lub jako element dostępny w bufecie hotelowym.
- 65 Jak bowiem zaznaczyła rzecznik generalna w pkt 54 opinii, ta cena ryczałtowa obejmuje wszystkie towary i usługi konieczne dla dostarczenia tego posiłku, zawiera zatem poszczególne części składowe posiłku, w tym, stosownie do sytuacji, jednostkowe porcje miodu takie jak będące przedmiotem postępowania głównego.
- 66 Taką wykładnię art. 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/13 potwierdza cel tej dyrektywy.
- 67 Zarówno z motywu 6, jak i art. 2 tej dyrektywy wynika, że została ona opracowana w trosce o zapewnienie informacji i ochrony konsumentowi końcowemu środków spożywczych, w szczególności jeśli chodzi o charakter, tożsamość, właściwości, skład, ilość, trwałość, źródło lub pochodzenie oraz metody wytwarzania lub uzyskiwania tych produktów (wyrok z dnia 23 listopada 2006 r., Lidl Italia, C-315/05, EU:C:2006:736, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 68 W tym względzie zgodnie z motywem 8 dyrektywy 2000/13 szczegółowe etykietowanie określające dokładnie charakter i właściwości produktu powinno umożliwić konsumentowi dokonanie wyboru z pełnym rozeznaniem.
- 69 W konsekwencji dyrektywa ta wymaga, aby nabywca dysponował poprawną, neutralną i obiektywną informacją, która nie wprowadza go w błąd (zob. podobnie wyrok z dnia 4 czerwca 2015 r., Teekanne, C-195/14, EU:C:2015:361, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 70 Tymczasem, jak zaznaczono w pkt 43 niniejszego wyroku, z motywu 5 dyrektywy 2001/110 wynika, że interesy poszczególnych konsumentów w zakresie geograficznych właściwości miodu oraz pełnej przejrzystości w tym względzie wymagają, aby na etykiecie umieszczono nazwę kraju pochodzenia, w którym miód został zebrany.
- 71 Taka informacja umieszczona na jednostkowych porcjach miodu takich jak będące przedmiotem postępowania głównego przyczynia się więc – jeżeli chodzi o decyzję o oddzielnym zakupie lub o spożyciu czy też niespożywaniu tego miodu, kiedy jest oferowany jako integralna lub dostępna część gotowego posiłku sprzedawanego za cenę ryczałtową – do umożliwienia konsumentowi końcowemu dokonania wyboru z pełną znajomością rzeczy.

- 72 Należy dodać, że zgodnie z art. 13 ust. 4 dyrektywy 2000/13 w wypadku opakowań zbiorczych lub pojemników, których największy bok ma powierzchnię mniejszą niż 10 cm², należy podać jedynie dane szczegółowe wymienione w art. 3 ust. 1 pkt 1, 4 i 5 tej dyrektywy. W konsekwencji wskazanie kraju pochodzenia, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8, nie jest wymagane.
- 73 Wszyscy zainteresowani obecni na rozprawie utrzymywali, że największy bok jednostkowych porcji spornego miodu ma powierzchnię większą niż 10 cm².
- 74 Do sądu odsyłającego należy zweryfikowanie, czy powierzchnia ta jest rzeczywiście większa niż 10 cm². Gdyby tak nie było, nie byłoby konieczności umieszczania na podstawie art. 13 ust. 4 dyrektywy 2000/13 na jednostkowych porcjach miodu takich jak będące przedmiotem postępowania głównego informacji o kraju pochodzenia miodu.
- 75 Przy założeniu, że powierzchnia ta byłaby większa niż 10 cm², z całości powyższych rozważań wynika, że każda z jednostkowych porcji, które mają postać pojemnika zamkniętego zgrzewanym aluminiowym wieczkiem i są konfekcjonowane w zbiorczym kartonie zamkniętym przez przedsiębiorstwo sektora spożywczego i sprzedawane w tej postaci zakładom żywienia zbiorowego, jeżeli zakłady te sprzedają te porcje oddzielnie lub proponują je konsumentowi końcowemu w składzie gotowych posiłków sprzedawanych po cenie ryczałtowej, stanowi „paczkowane środki spożywcze”, podlegające z tego powodu obowiązkowi wskazania kraju pochodzenia miodu.
- 76 Żaden z argumentów podniesionych za brakiem obowiązku etykietowania jednostkowych porcji miodu takich jak będące przedmiotem postępowania głównego nie może podważyć tej wykładni.
- 77 Z jednej strony zgodnie z pierwszym z argumentów z dokumentu grupy eksperckiej przywołanego w pkt 26 niniejszego wyroku wynika, że pojedyncze pojemniki miodu prezentowane konsumentowi końcowemu jako integralna część posiłku w zakładzie gastronomicznym nie są uznawane za jednostki sprzedaży i że z tego powodu informacja o pochodzeniu tego miodu musi być umieszczona jedynie na kartonie zbiorczym.
- 78 Wystarczy jednak zaznaczyć, że dokument grupy eksperckiej nie ma charakteru wiążącego. Dokument ten zresztą sam wskazuje w pkt 1, że nie posiada oficjalnego statusu prawnego i w razie sporu ostateczna odpowiedzialność za interpretację prawa Unii spoczywa na Trybunale.
- 79 Z drugiej strony zgodnie z drugim argumentem przedsiębiorca sektora spożywczego mógłby umieścić na każdej z jednostkowych porcji miodu informację taką jak „nie może być sprzedawany oddzielnie”, w wyniku czego w braku oddzielnej sprzedaży informacja o kraju pochodzenia miodu na każdej z tych porcji nie byłaby wymagana przez dyrektywę 2000/13.
- 80 Niemniej, jak stwierdzono w pkt 63 i 64 niniejszego wyroku, obowiązek etykietowania jednostkowych porcji miodu takich jak będące przedmiotem postępowania głównego zgodnie z art. 13 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2000/13 dotyczy w szczególności sytuacji, w której porcje te są przeznaczone do prezentacji jako takie do sprzedaży konsumentowi końcowemu w zakładzie żywienia zbiorowego, a mianowicie kiedy te porcje są sprzedawane oddzielnie lub kiedy są proponowane w składzie gotowego posiłku sprzedawanego po cenie ryczałtowej.
- 81 W tych warunkach nie ma konieczności wprowadzania rozróżnienia w zależności od tego, czy sprzedaż jednostkowych porcji miodu takich jak będące przedmiotem postępowania głównego jest sprzedażą oddzielną, czy też nie.
- 82 Uwzględniając powyższe rozważania, na zadane pytania należy odpowiedzieć, że art. 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/13 należy interpretować w ten sposób, iż jednostkowe porcje miodu, które mają postać pojemnika zamkniętego zgrzewanym aluminiowym wieczkiem i są konfekcjonowane

w zbiorczych kartonach dostarczanych zakładom żywienia zbiorowego, jeżeli zakłady te sprzedają te porcje oddzielnie lub proponują je konsumentowi końcowemu w ramach składu gotowych posiłków sprzedawanych po cenie ryczałtowej, stanowią „paczkowane środki spożywcze”.

W przedmiocie kosztów

- ⁸³ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych należy interpretować w ten sposób, że jednostkowe porcje miodu, które mają postać pojemnika zamkniętego zgrzewanym aluminiowym wieczkiem i są konfekcjonowane w zbiorczych kartonach dostarczanych zakładom żywienia zbiorowego, jeżeli zakłady te sprzedają te porcje oddzielnie lub proponują je konsumentowi końcowemu w ramach składu gotowych posiłków sprzedawanych po cenie ryczałtowej, stanowią „paczkowane środki spożywcze”.

Podpisy